

MMA • MMK

A MŰVÉSZETI KÖNYVTÁRAK
SZEREPE A DIGITÁLIS KORBAN,

AVAGY

MŰVÉSZET, INNOVÁCIÓ, KÖNYVTÁR

K O N F E R E N C I A

2021. OKTÓBER 6. 10.00
PESTI VIGADÓ, AZ MMA SZÉKHÁZA

Előszó

A konferencia arra tesz kísérletet, hogy a meghívott előadókkal felvázolja a magyar művészeti szakkönyvtárak korszerű eredményeit.

Felkértük a művészeti (képzőművészet, építőművészet, film- és fotóművészet, iparművészet, irodalom, népművészet, művészetelmélet, színházművészet, zeneművészet) szakkönyvtárak vezetőit, mutassák be fejlesztéseiket, innovatív ötleteiket, a kapcsolódó szolgáltatásaikat, eredményeiket, illetve mondják el a véleményüket, osszák meg a tapasztalataikat a meghívott vendégekkel.

Konferenciánk nem titkolt célja, hogy a művészeti területen elszórtan működő könyvtárak szakembereit közel hozza egymáshoz határainkon belül. A távolabbi célunk, hogy a határainkon túli művészeti szakkönyvtárak könyvtárosait is bevonjuk a beszélgetéseinkbe.

Program

- 10.00–10.10 Köszöntő
- 10.10–10.30 **Szóllás Péter:** Speciális szakkönyvtárak: a művészeti könyvtárak a magyar könyvtári rendszerben
- 10.30–10.50 **Rózsa Dávid:** A nemzeti könyvtár és a nemzeti könyvtárügy: gondolatok a 2022 és 2026 közötti szakterületi stratégiához
- 10.50–11.10 **Bánki Zolt István:** Szövegből kép – képből szöveg
Az irodalmi muzeológia digitális transzformációja
- 11.10–11.30 Szünet
- 11.30–11.50 **Andaházi Szeghy Viktor:** Változó gyűjtemény
– változó szakkönyvtár
- 11.50–12.10 **Szóllósy Gabriella:** A Néprajzi Múzeum Könyvtára a művészet és a kutatás szolgálatában
- 12.10–12.30 **Takács Gabriella:** Rejtőző értékeink lassan láthatóvá válnak
– Korszerű könyvtári feladatok a Színház- és Filmművészeti Egyetem Könyvtárában
- 12.30–12.50 Szünet
- 12.50–13.10 **Gulyásné Somogyi Klára:** Pillanatfelvétel: könyvtár az egyetemi oktatás és a tudományos kutatás szolgálatában, avagy hogyan használhatják ma a könyvtárat a zenével hivatásszerűen foglalkozók?
- 13.10–13.30 **Péterfi Rita:** Miként legyünk jobbak a szakmánkban, avagy művésztanárok és művészeti tárgyakat oktatók tájékozódási lehetőségei a digitális korban
- 13.30–13.50 **Gál Vivien:** Műcsarnok Könyvtár és Archívum – Feladataink, lehetőségeink, céljaink
- 13.50–14.00 Kérdések, hozzászólások, zárszó

ABSZTRAKTOK

Szóllás Péter

az Emberi Erőforrások Minisztériuma Könyvtári és Levéltári Főosztályának főosztályvezetője

Speciális szakkönyvtárak: a művészeti könyvtárak a magyar könyvtári rendszerben

A szakkönyvtárak a magyar könyvtári rendszer fontos szegmensét teszik ki. A modern szakkönyvtárak nem csupán szakterületük irodalmának gyűjtői, hanem olyan információs csomópontok, amelyek sokoldalúan képzett (a könyvtár- és információtudomány mellett más diszciplínában is jártas) munkatársaik segítségével komoly hozzáadott értéket képviselő információtermékek előállítására is képesek, esetenként részt vesznek az intézményi kutatásokban. Ahogyan a pezsgő könyvtári élet feltétele általában az olvasó, a képzett szakember és a rendezett gyűjtemény hármasa, a korszerű információs központra különösen igaz, hogy a kutatókon kívül nélkülözhetetlenek a velük egyenrangú partnerként kommunikáló szakkönyvtárosok és a kurrens, jövőbe mutató analóg és online információforrások.

A művészettel foglalkozó speciális gyűjtemények változatos képet mutatnak. Különböző fenntartású és jogállású intézményeket találunk komoly művészeti témájú dokumentumgyűjteményekkel, amelyek ennek a területnek széles spektrumát fedik le. Milyen egyedi szolgáltatásokat nyújthatnak, milyen egyedi feladatokat láthatnak el ezek a gyűjtemények? Az információszolgáltatás mellett megjelenik-e a kultúráközvetítés, túl tud-e mutatni az adott intézmény falain a könyvtár tevékenysége? Milyen együttműködések tapasztalhatunk a könyvtárak esetében a művészeti területen?

Rózsa Dávid

*az Országos Széchényi Könyvtár
főigazgatója*

A nemzeti könyvtár és a nemzeti könyvtárügy: gondolatok a 2022 és 2026 közötti szakterületi straté- giához

Nincs sikeres könyvtári rendszer
sikeres nemzeti könyvtár nélkül.

Ebből következően a könyvtári szakterület és a nemzeti könyvtár stratégija sem választható el egymástól; evidens, hogy mindkettőnek reflektálnia kell a másikra, s érdemes figyelembe vennie a felsőoktatási és az országos szakkönyvtárak évek óta publikus stratégiai anyagait. Az előadó megkísérli egységes keretbe foglalni mindazokat a témákat, amelyeket meghatározónak lát a következő évek hazai könyvtárügyében. Ezek közé tartozik a határon túli magyar közösségek és a magyarországi városok könyvtárainak fejlesztése; a páratlanul gazdag hazai szakkönyvtári gyűjtemények támogatása; a hagyományos és a digitális könyvtári szolgáltatások összehangolása; a könyvtárak innovációs, adatközponti és a kreatív ipar értékláncában betöltendő szerepének kialakítása; a könyvtárosképzés megújítása.

Bánki Zsolt István

*a Petőfi Irodalmi Múzeum Digitális Böl-
csészeti Központ igazgatója*

Szövegből kép – képből szöveg Az iro- dalmi muzeológia digitális transzformá- ciója

Mivel az irodalomnak mint művészeti ágnak az „anyaga” a szöveg, ezért az irodalmi gyűjtemények alapidokumentuma a kézirat. Az irodalmi muzeológia kiemelt figyelme az írói hagyatékokra vetül, azokat felkutatja, gyűjteményezi,

feltárja és szolgáltatja a kutatói közösség számára.

Az irodalomtudományi kutatómunka elsődleges forrásanyagai az írói kéziratok és levelezések. A kortárs digitális filológia ezen a területen kínál korábban nem létező, új módszereket alkalmazó és új összefüggéseket feltáró lehetőségeket.

Az előadás – a Petőfi Irodalmi Múzeum Digitális Bölcsészeti Központjának gyakorlatára támaszkodva – bemutatja a kézirat digitális transzformációja és számítógépes feltárása nyomán megvalósuló, mesterséges intelligenciával támogatott digitális bölcsészeti eljárásokat és szolgáltatásokat. Választ ad azokra a kérdésekre, hogy miként jön létre a szöveget ábrázoló képből elektronikus szöveg, az átírat milyen adatgazdagítási folyamaton megy keresztül, végezetül – a már nemzetközi szabványos formátumra – miképpen építhető intelligens kereső- és publikációs rendszer. Mindemellett bemutatja az adatvizualizációban és a gépi nyelv- és irodalomtudományi elemző-rendszerekben rejlő kutatói lehetőségeket.

Andaházi Szeghy Viktor
könyvtári szakértő, hadtörténész, az
MMA MMKI Szakkönyvtári Projekt vezetője

Változó gyűjtemény – változó szakkönyvtár

A magyar szakkönyvtári rendszerrel kapcsolatosan 2018–2019-ben végzett átfogó vizsgálat a felsőoktatási könyvtárakhoz hasonlóan értékelte az országos könyvtári hálózat ezen szegmensének működését és javaslatokat tett az országos struktúra új célkitűzéseire.

E fenti értékeket központba helyezve egy jól működő, önálló szakmai koncepcióval rendelkező szakkönyvtár, a Művészetelméleti és Módszertani Szakkönyvtár kialakítását tűzte ki célul az MMA MMKI. A meglévő szakgyűjtemény 2021-ben indított strukturális átalakítása során kiemelt figyelmet kap a személyi és gyűjteményfejlesztési felté-

telek biztosítása. A szervezeti vízió szerint az országos könyvtári hálózat részeként funkcionáló szakkönyvtár az új kutatási módszerek támogatását, az innováció és a tudományos értékek közvetítésének biztos hátterét nyújtja az MMA MMKI számára. Egy kis gyűjteményből közép- és hosszú távon egy országosan ismert, nyilvános szakkönyvtár felépítése a célunk, amely a rá vonatkozó szabályozókban meghatározott feladatain túl a jövő kihívásainak is képes lesz elébe menni.

Az MMKI Művészetelméleti és Módszertani Szakkönyvtárának prioritása – az átszervezést követően – az MMA tagozatainak megfelelő tárgyterületekhez kapcsolódó tudományos, kutatási és kiállítási tevékenység támogatása mellett a művészetekkel foglalkozó szakemberek munkájának széles körű szolgálata a legmagasabb szintű szakirodalmi és tudományos forrásokhoz való hozzáférés biztosításával. E feladatokat a jövőben nyilvános könyvtárként, majd ezt szakspecifikusan továbbfejlesztve országos szakkönyvtárának kívánja ellátni. Ezt célozza az MMA MMKI szakkönyvtárának folyamatban levő újjászervezése.

Szóllósy Gabriella

a Magyar Néprajzi Múzeum Szakkönyvtárának fősztályvezetője

A Néprajzi Múzeum Könyvtára a művészet és a kutatás szolgálatában

A Néprajzi Múzeum Könyvtára mint nyilvános szakkönyvtár a látogatók a kutatók teljes körének rendelkezésére áll. Állománya több mint 195 000 egység, melyben megtalálható az etnográfia valamennyi szakterületén túl az etnológiai, az antropológiai és a háttértudományok szakirodalma.

A sokszínű könyvtárhasználói kör egyik markáns csoportját a kézművesek és az iparművészek alkotják, akik számára kiemelkedő

jelentőségűek a népművészeti források. Munkájukat a könyvtár az állomány nem elhanyagolható részét képező népművészeti gyűjteményén kívül digitalizált anyagával és a teljes múzeum online műtárgyadatbázisaiban való kutatási segítséggel, aktív közreműködéssel támogatja.

Takács Gabriella

a Színház- és Filmművészeti Egyetem Könyvtárának könyvtárvezetője

Rejtőző értékeink lassan láthatóvá válnak – Korszerű könyvtári feladatok a Színház- és Filmművészeti Egyetem könyvtárában

Az előadás röviden bemutatja a Színház- és Filmművészeti Egyetem immár 156 éves történetébe ágyazva a könyvtár létrejöttét, s azt a folyamatot, ahogyan a gyűjteményei és gyűjtőköre változott ezalatt a másfél évszázad alatt a kezdeti Színészeti Tanodától az egyetemmé válásig.

A művészet és az innováció témájához kapcsolódva bővebben érinti azokat – a már elődeink által 2007-ben megkezdett – a könyvtárinformatikai fejlesztéseket, amelyek a modern, XXI. századi egyetemi könyvtárak sorába emelhetik a könyvtárat, és mindazokat a törekvéseket – bemutatva az eddigi eredményeket is –, amelyek segítségével a színház-, film- és intézménytörténeti értékeket szemléletes módon láthatóvá kívánják tenni mind a digitális, mind a valóságos könyvtári térben.

Az előadó kísérletet tesz mindazoknak a könyvtári és virtuális közösségi teret építő elemeknek a bemutatására, amelyek nem csupán az egyetem hallgatói, oktatói és a külsős olvasók felhasználói élményét emelik, de a könyvtárban dolgozó munkatársak szakmai motiváltságát is erősítik, nem feledve természetesen a tapasztalat-csere és a folyamatos továbbképzések jelentőségét e téren.

Gulyásné Somogyi Klára

a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Könyvtára igazgatója

**Pillanattfelvétel: könyvtár az egyetemi
oktatás és a tudományos kutatás szol-
gálatában, avagy hogyan használhat-
ják ma a könyvtárat a zenével hivatás-
szerűen foglalkozók?**

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Könyvtára több mint egy évszázadon is túlnyúló története során a Liszt által adományozott néhány láda kottát és könyvet kiindulópontnak tekintve mára több százezer dokumentumot őrző, többféle dokumentumtípust gyűjtő és szolgáltató könyvtárrá vált. Mai létünk és munkánk az egyetem oktatási és kutatási feladatainak támogatása mellett meghatározó szerepet jelent a hazai zenei könyvtárak együttműködésében is.

Az eltelt évtizedekben, így napjainkban is, az oktatás egyre bővülő tematikája folyamatosan igényli a differenciált figyelmet a világ zenei és tudományos életében fontos kottakiadványok, a zenetudományi szakirodalom ismeretére és megfelelő nyelvű beszerzésére. Mindez kiegészül, tovább gazdagodik a sokféle digitális dokumentum, illetve más gyűjtemények anyagainak (távoli) elérésével, a róluk szóló információk megszerzésével. Az információk és ezzel párhuzamosan a dokumentumok megnövekedett mennyiségének, illetve ezek adatainak megfelelő szervezésével, az olvasóinknak történő pontos, átlátható megjelenítésével és a dokumentumok hozzáféréseinek lehető legteljesebb biztosításával, mindeközben a zenei dokumentumok használatának jogi lehetőségeit is figyelembe véve támogathatjuk őket tanulmányaikban, munkájukban. Mindezt azonban ki kell egészítenie az olvasó és a könyvtáros személyes kapcsolatának is.

Péterfi Rita

olvasásszociológus, az OH Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum főigazgatója

Miként legyünk jobbak a szakmánkban, avagy művésztanárok és művészeti tárgyakat oktatók tájékoztatói lehetőségei a digitális korban

A mindennapos művészeti nevelésnek a Nemzeti alaptantervben (Nat, 2012) való megjelenésével a figyelem fókuszába került a művészet általi nevelés értékközvetítő és személyiségformáló szerepének, valamint az ebben rejlő lehetőségeknek kérdése. A 2020-2021-es bevezetésű új Natban tartalmi megújuláson esett át a magyar nyelv és irodalom és az ének-zene tárgyak tanterve, s ennek eredményeként felmerő rendszerben készülnek az új tankönyvek is.

A művészeti nevelés hangsúlyosabbá válása nem csupán a tanulókat, de a pedagógusokat és a pedagógusképzésben részt vevőket is érinti. Előadásomban bemutatom, hogy a tudományág országos szakkönyvtára, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (OPKM) milyen módon képes a pedagógust munkájában, tudásának naprakészen tartásában támogatni.

Az OPKM kiemelt feladati közé tartozik a közoktatásban és a pedagógusképzésben tanulók és tanítók mindennapi tevékenységéhez szükséges szakirodalom biztosítása: ehhez kapcsolódóan gyűjtjük a közoktatási tankönyveket, az oktatási segédleteket, a szaklapokat és a nevelő-oktató munkát segítő módszertani kiadványokat. A gyűjtés mellett tartalmi feltárást is végzünk, ezzel biztosítva az egyes témákhoz kötődő szakirodalom célirányos keresésének lehetőségét.

Az előadó konkrét példákon keresztül bemutatja, hogy milyen információhoz juthatnak például a zene, a tánc, a vizuális vagy az esztétikai nevelés iránt érdeklődők, valamint hogy az egyéb tárgyakba miként építhető be a művészeti szemlélet, és miként erősödhetnek a tantárgyközi kapcsolatok.

Végezetül megismerhetjük a szöveg nélküli képkönyvekről (a silent bookokról) készült saját fejlesztésű módszertani kiadványt, amely segítségével összekapcsolható az olvasásfejlesztés a művészeti neveléssel.

Gál Vivien Tünde

a Műcsarnok Könyvtár és Archívum könyvtárosa

Műcsarnok Könyvtár és Archívum – Feladataink, lehetőségeink, céljaink

Az 1956 óta működő intézményi könyvtár az 1980-as évek közepétől Simon Zsuzsa könyvtáros vezetésével a kortárs képzőművészet és művészetelmélet irodalmának egyik legfontosabb lelőhelyévé vált a tervszerű állománygyarapításnak, valamint a külföldi és a magyar cserekapcsolatok kiépítésének köszönhetően. A Műcsarnok Könyvtár és Archívum létrejöttének és működésének bemutatásával szeretném prezentálni, milyen feladatokat lát el a Műcsarnok Könyvtára mint művészetelméleti és kortárs képzőművészeti szakkönyvtár. Milyen új lehetőségekkel tudják fejleszteni könyvtárunk kihasználtságát? Hogyan kapcsolódhatnak és válhatnak partnerintézményekké a hazai és a határon túli képzőművészeti és kortárs művészettel foglalkozó középiskolák, felsőoktatási intézmények számára? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre szeretne válaszokat adni az előadás.

MEGJELENT

ONLINE ELÉRHETŐ HONLAPUNKON:
MMA-MMKI.HU